

діагностику деградації та якості екологічних ресурсів відповідно до простору та часу.

Інформаційні джерела:

1. Costanza R. The value of the world's ecosystem services and natural capital. Nature, 1997, Vol. 387, P. 253-260. URL: www.esd.ornl.gov/benefits_conference/nature_paper.pdf

2. Developing International Payment for Ecosystem Services: Towards a Greener World Economy. UNEP/IUCN, 2007. URL: http://www.unep.ch/etb/areas/pdf/IPES_IUCNbrochure.pdf

3. Drew W. M., Ewel K. C., Naylor R. L. A tropical freshwater wetland: III. Direct use values and other goods and services. Wetlands Ecology and Management, 2005. № 13 P. 685–693/

4. Emerton L., Bishop J. Sustainable Financing of Protected Areas: A Global Review of Challenges and Options. IUCN, Switzerland and Cambridge, UK. 2005. URL: <http://www.iucn.org/publications/>

УДК 657

В.В. Ясишена, д-р екон. наук, доц. (ВННІЕ ЗУНУ, Вінниця)

Т.В. Луцишина (ВННІЕ ЗУНУ, Вінниця)

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ З ОБЛІКУ ГУДВІЛУ

Слід зазначити, що не всі нематеріальні активи через складність методики їхнього обліку відображаються в балансі, чим знижують реальну вартість підприємства. Це стосується як визнаних об'єктів нематеріальними активами за П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», так і внутрішнього і зовнішнього гудвілу.

Щодо поняття «гудвіл», то його поява датується ще 1571 роком. Найперший судовий прецедент, пов'язаний з визначенням та оцінкою гудвілу виник в Англії у 1620 р. – справа «Брод проти Джоліфа» [2, с. 7–8]. В перекладі з англійської гудвіл (goodwill) означає «добра воля», що розкривається як надання добровільної згоди покупця заплатити продавцю за щось відоме обом сторонам, що поки не відображене у звітності. Актуальними є декілька варіантів, які пов'язані з поняттям «гудвіл», а саме: «ділова репутація», «бренд компанії», «ціна фірми», «корпоративний імідж».

Відповідно до п. 4 П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» гудвіл – це перевищення вартості придбання над часткою покупця у справед-

ливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання. Цей вид гудвілу виникає в процесі придбання, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств та (або) видів їхньої діяльності. Нині є вагомими причини вести мову також про «внутрішній гудвіл», який описують у своїх працях такі науковці, як В. В. Травін [4], Г. В. Уманців [5], С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, О. М. Кулага [1].

Хоча внутрішній і зовнішній гудвіл мають подібну природу, тобто спільні ознаки, але між ними є різниця за низкою ознак.

Погоджуємося з згаданими вище науковцями і вважаємо необхідним вести облік внутрішнього гудвілу з встановленням факторів його виникнення і виокремлення відповідних складових, що дасть змогу чітко окреслити сильні сторони компанії в процесі її діяльності, а також буде цінною інформацією за необхідності її продажу.

На нашу думку, внутрішній гудвіл є сукупністю інтелектуальних активів (людських, клієнтських, організаційних, соціальних, екологічних, персонального внутрішнього гудвілу керівника, нематеріальних активів пов'язаних з контрактами), економічних та інших переваг суб'єкта господарювання, що впливають на ефективність ведення його бізнесу і конкурентоспроможність, використовуються у поточній діяльності з метою набуття майбутніх вигод і додаткових прибутків.

Відповідно до національних стандартів гудвіл не вважається нематеріальним активом, хоча в Податковому кодексі інтерпретується як нематеріальний актив – ці розбіжності потребують усунення. За вітчизняним законодавством, нематеріальні активи і гудвіл регулюються різними стандартами, відповідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» і П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств».

Хоча, на сьогодні, згідно чинного вітчизняного законодавства, внутрішній гудвіл не є об'єктом фінансового обліку, є нагальна необхідність ведення його обліку не тільки в управлінському, а також і у фінансовому обліку. Якщо внутрішній гудвіл, як об'єкт фінансового обліку буде визнано, виникне потреба у здійсненні первинного спостереження та контролю за цим видом активу. Це може бути реалізовано через застосування таких елементів методу бухгалтерського обліку, як документування та інвентаризація.

Документування операцій пов'язаних з інвентаризацією внутрішнього гудвілу буде носити специфічний характер, що вплине на будову первинних форм обліку відносно цього активу, у тому числі й інвентаризаційного опису. В склад внутрішнього гудвілу входять неподібні об'єкти з різними характеристиками, що ускладнюється відсутністю, або неможливістю одержання на деякі з них правовстановлюючих документів. Тому, розробка форм первинних

документів для обліку внутрішнього гудвілу не може бути уніфікованою одним типом документів який буде використовуватися для всіх груп (видів) цього активу.

Виникає необхідність в розробці первинних документів за групами, що входять до складу внутрішнього гудвілу. До прикладу, внутрішній гудвіл може включати такі групи, як людські активи; персональний внутрішній гудвіл керівника; клієнтські активи; нематеріальні активи, пов'язані з контрактами; організаційні активи; соціальні активи; екологічні активи) [5]. Отже, й інвентаризаційний опис буде конкретизований за відповідною групою складових внутрішнього гудвілу. Одночасно, необхідно враховувати, що кожна група об'єктів внутрішнього гудвілу складається із різних за характеристикою активів, які можуть потребувати розробки додаткових форм первинних документів, що будуть враховувати їх особливості. До прикладу, в групу організаційні активи входить власнорозроблене програмне забезпечення, маркетингові активи, сертифікат відповідності продукції, незапатентовані технології, незапатентовані рецепти. Відповідно, що це потребує розробки ще більш конкретизованих форм первинних документів і введення різних, додаткових реквізитів. Інвентаризаційний опис об'єктів внутрішнього гудвілу необхідно складати в розрізі центрів відповідальності, за якими закріплені ці об'єкти та за встановленою відповідальною особою.

Взагалі, формування первинних документів для обліку зовнішнього і внутрішнього гудвілу складно піддається уніфікації та носить специфічний характер. Нині є необхідність у розробці Методичних рекомендацій із застосування форм первинного обліку нематеріальних активів і гудвілу. Ці форми первинного обліку нематеріальних активів можуть бути сформовані на основі вже існуючих Типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, що затвердженні наказом Міністерства фінансів України № 732 від 22.11.2004 р.

Інформаційні джерела:

1. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кулага О. М. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами: метод. посіб. / Федер. проф. бухгалтерів і аудиторів України. 4-е вид. Київ: ФПБАУ, 2013. 267 с.
2. Корчемлюк А. І., Литвинчук І. Л., Циганенко Г. В. Гудвіл корпоративних підприємств: моногр. / [наук. ред. Є. І. Ходаківський]. Житомир, 2013. 160 с.

3. Травін В. В. Особливості організації бухгалтерського обліку внутрішнього гудвілу як прояву соціального капіталу на мікроекономічному рівні. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 2 (52). С. 197–201.
4. Уманців Г. Внутрішній гудвіл підприємства: економічна природа, проблеми оцінки та обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 9. С. 20–23.
5. Ясишена В. В. Проблемні аспекти методології та організації обліку нематеріальних активів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 330 с.